

Handläggare
Fridborg Anders
Hagström Ingela

Datum
2018-05-14

Diarienummer
KSN-2018-0707

Kommunfullmäktige

Policy och handlingsplan för trygghet och säkerhet

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

att anta Policy för trygghet och säkerhet i ärendets **bilaga 1**, samt

att upphäva gällande säkerhetspolicy.

Kommunstyrelsen föreslås för egen del, under förutsättning av kommunfullmäktiges beslut enligt ovan, besluta

att anta Handlingsplan för trygghet och säkerhet i ärendets **bilaga 2**,

att Handlingsplan för trygghet och säkerhet ersätter Uppsala kommuns handlingsplan mot våldsbejakande extremism 2016–2018, samt

att Handlingsplan mot våldsbejakande extremism upphävs i och med den ordinarie verksamhetsuppföljningen per augusti 2018.

Ärendet

Kommunfullmäktige har i Mål- och budget 2018–2020 beslutat att revidera nuvarande säkerhetspolicy (KF 2012) samt att komplettera policyn till att inkludera trygghetsfrågor. Kommunfullmäktige beslutade även att en handlingsplan för trygghet och säkerhet skulle tas fram.

Förslaget till ny policy för trygghet och säkerhet har utarbetats för att skapa en enhetlig och sammanhängande styrning för både kommunens trygghets- och säkerhetsarbete. Förslaget till handlingsplan för trygghet och säkerhet beskriver vilka mål kommunen ska uppnå för att öka känslan av trygghet, öka den faktiska säkerheten och förebygga och minimera oönskade händelser.

Handlingsplan mot våldsbejakande extremism upphör att gälla efter 2018 och åtgärderna bedöms vara genomförda under första halvan av 2018. Även om åtgärderna kommer att vara genomförda under året är bedömningen att arbetet behöver fortsätta och kopplas samman med trygghet och säkerhetsarbetet. Mot denna bakgrund föreslås att befintlig handlingsplan mot

våldsbejakande extremism upphävas och ersätts av policy och handlingsplan för ökad trygghet och säkerhet.

Den föreslagna policyn tydliggör även det sätt som kommunen ordnat sitt förebyggande arbete mot andra olyckor än bränder i enlighet med lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) och är tillsammans med Handlingsplan för trygghet och säkerhet ett kompletterande styrdokument till Handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst för tidsperioden 2016–2019 enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor som fullmäktige beslutade om i januari 2016.

Beredning

Ärendet har beretts av kommunledningskontoret genom gemensam beredning med berörda förvaltningar och bolag. Detta har skett genom workshops och dialoger.

Under beredningsarbetet har berörda nämnder informerats och getts möjlighet att inkomma med synpunkter. De nämnder som har involverats i processen har varit: arbetsmarknadsnämnden, gatu- och samhällsmiljönämnden, idrott- och fritidsnämnden, kulturnämnden, omsorgsnämnden, plan- och byggnadsnämnden, räddningsnämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden och äldre- och vårdnämnden. Synpunkter som lämnats har berört formuleringen av föreslagna målformuleringar och åtgärder, nämndernas ansvar för enskilda åtgärder samt hur enskilda åtgärder ska finansieras. Inkomna synpunkter gällande målformuleringar och föreslagna åtgärder har hanterats för att möjliggöra en så ändamålsenlig och enhetlig styrning inom området som möjligt. Presentation av inkomna synpunkter återges i **bilaga 3**.

Jämställdhets- och barnperspektivet har beaktats under framtagandet av policy och handlingsplan. Medborgardialoger på temat trygghet har genomförts med gymnasieungdomar inom ramen för hållbarhetssatsningen *we_change*. Resultaten av dessa dialoger har utgjort underlag vid framtagandet av åtgärder. I handlingsplanen finns bland annat riktade insatser mot fritidsgårdar för att säkerställa att flickor och transpersoner känner sig trygga. Jämställdhetsperspektivet är också av särskild vikt vid uppföljning av samtliga aktiviteter i handlingsplanen. Barn och ungdomsperspektivet lyfts särskilt i handlingsplanen under området främja trygghet och förebygga brott. Här återfinns främjande åtgärder inom skola och fritid samt förebyggande insatser för barn och unga i riskzon, barn och unga som växer upp med missbrukande föräldrar m.m.

Föredragning

Den övergripande målsättningen för trygghets- och säkerhetsarbetet är att Uppsala kommun ska vara en trygg och säker kommun för boende, besökare och verkande, oavsett kön, ålder och bakgrund samt för kommunens verksamheter, egendom och ekonomi. En trygg och säker kommun är en kommun där invånarna känner sig trygga, det sker få olyckor, där få brott begås, där kriser hanteras på ett bra sätt för att minimera störningar och där medborgare och förtroendevalda har ett säkerhetsmedvetande som i så stor utsträckning som möjligt grundar sig på faktiska förhållanden.

Med *trygghet* avses frånvaro av oro för brottsliga handlingar riktade mot sig själv eller närstående. Rädsla för att utsättas för brott beror delvis på faktorer som var du bor, stämningen och ordningen i närmiljön, personliga erfarenheter av brott, kännedom om brott och den egna individens bild av sin egen sårbarhet.

Med *säkerhet* avses frånvaro av olyckor och oönskade händelser. Säkerheten bestäms av den faktiska risk för oönskade händelser som en individ utsätts för. Graden av säkerhet baseras till skillnad från trygghet på faktabaserade riskbedömningar.

Trygghets- och säkerhetsarbete är ett samlingsbegrepp för kommunens samlade arbete för ökad trygghet och skydd mot oönskade händelser. Stärkt säkerhet påverkar normalt tryggheten i positiv riktning, men trygghet påverkas också av många andra faktorer. Trygghet kan uppnås genom att den faktiska säkerheten ökar och genom åtgärder som ökar känslan av trygghet.

Begreppet *oönskade händelser* omfattar sådana händelser som drabbar människor, egendom, information, miljö eller viktiga samhällsfunktioner negativt. Säkerhetsarbetet sträcker sig längs hela skalan från frekventa händelser som påverkar ett fåtal människor till ovanliga händelser som drabbar hela eller delar av samhället.

Ny trygghets- och säkerhetspolicy

Förslaget till ny policy för trygghet och säkerhet beskriver kommunens förhållningssätt till begreppen trygghet och säkerhet. Dokumentet tydliggör även ansvarsfördelning och principer för ordning och planering av Uppsala kommuns trygghets- och säkerhetsarbetet före, under och efter oönskade händelser och beskriver hur kommunen ska bidra till att öka tryggheten och säkerheten i det offentliga rummet och i de kommunala verksamheterna.

Uppsala kommuns arbete för att öka trygghet och säkerhet sker på tre sätt; långsiktigt, strategiskt arbete, operativt arbete samt genom samverkan. Fem principer ska säkerställa en god trygghets- och säkerhetsnivå i hela kommunen:

- *Främja trygghet och förebygga brott och olyckor.* Uppsala ska upplevas som en trygg och säker plats att bo, verka och vistas i. Åtgärder vidtas för att förebygga brott och skada på person, miljö och egendom samt bidra till sänkta samhällskostnader.
- *Stärka tillit.* Arbetet utformas så att det bidrar till att upprätthålla invånarnas tillit till kommunen, viktiga samhällsfunktioner och vårt demokratiska system. Arbetet utformas och genomförs med hänsyn till kommuninvånarnas och kommunanställdas personliga integritet och rättigheter.
- *Öka jämlikheten.* Arbetet ska utgå från att trygghet och säkerhet är en rättighet för alla. Särskild hänsyn tas till individer och grupper som löper större risker för att utveckla riskbeteenden eller bli utsatta för oönskade händelser. Åtgärder utformas på ett sätt som säkerställer lika förutsättningar och rättigheter.
- *Utgå från kunskap och evidens.* Arbetet grundas i befintlig kunskap och forskning samt genom att tillvarata erfarenheter från genomförda åtgärder.

- *Ingå i befintliga strukturer och styrning.* Trygghet och säkerhet är naturliga och integrerade delar i all styrning och verksamhet som bedrivs och upphandlas av kommunen.

Handlingsplan för trygghet och säkerhet

Den aktiverande styrningen inom trygghets- och säkerhetsområdena samlas i förslaget till handlingsplan för trygghet och säkerhet. Syftet med handlingsplanen är att beskriva vad Uppsala kommun vill uppnå inom området. I handlingsplanen finns även pågående satsningar beskrivna under åtgärder, detta för att presentera en helhetsbild och synliggöra redan igångsatta initiativ tillsammans med planerade initiativ. Syftet är också att tydliggöra ordning och ansvarsfördelning när det gäller genomförande och uppföljning av beskrivna åtgärder.

Handlingsplanen föreslås gälla under perioden 2018–2022. Åtgärder inom området samlas inom nio målområden, tre som syftar till ökad trygghet och sex som syftar till ökad säkerhet. Målområdena har identifierats med stöd i aktuell forskning och lägesbilder. Åtgärderna har sorterats utifrån pågående insatser, åtgärder på kort sikt (2018), medellång sikt (2019–2020) och lång sikt (2021–2022). Målområdena innefattar exempelvis trivsamt och tryggt miljö, minskad brottslighet, internt skydd och personsäkerhet och civilt försvar.

Genom den föreslagna strukturen och ordningen för kommunens trygghetsfrämjande- och säkerhetsarbete kommer förslag till handlingsplan för trygghet och säkerhet även att innefatta kommunens brottsförebyggande arbete, liksom kommunens arbete för att motverka våldsbejakande extremism.

Kommunstyrelsen ansvarar för att implementera handlingsplan för ökad trygghet och säkerhet i kommunkoncernen. Respektive nämnd och bolagsstyrelse ansvarar för att genomföra de åtgärder som de ansvarar för enligt handlingsplanen och att på ett ändamålsenligt sätt integrera åtgärderna i respektive nämnds eller bolags verksamhetsplan eller affärsplan. Varje nämnd och bolagsstyrelse ska identifiera metoder för att mäta effekter av genomförda åtgärder inom respektive verksamhet. Respektive nämnd och bolagsstyrelse ansvarar för att kontinuerligt återrapportera genomförda åtgärder till kommunstyrelsen i samband med årsredovisningen.

Ekonomiska konsekvenser

Kommunens löpande och systematiska trygghets- och säkerhetsarbete sker inom ram. Genomförandet av de åtgärder som anges i handlingsplan för ökad trygghet och säkerhet kan komma att medföra ökade kostnader i vissa fall. Pågående åtgärder och åtgärder på kort sikt ska rymmas inom befintlig budgetram. För åtgärder på medellång och lång sikt i enlighet med handlingsplanen kan anpassning av respektive nämnd och bolags budgetram komma att bli aktuell i samband med mål- och budgetprocess för 2019 och framåt.

Kommunledningskontoret

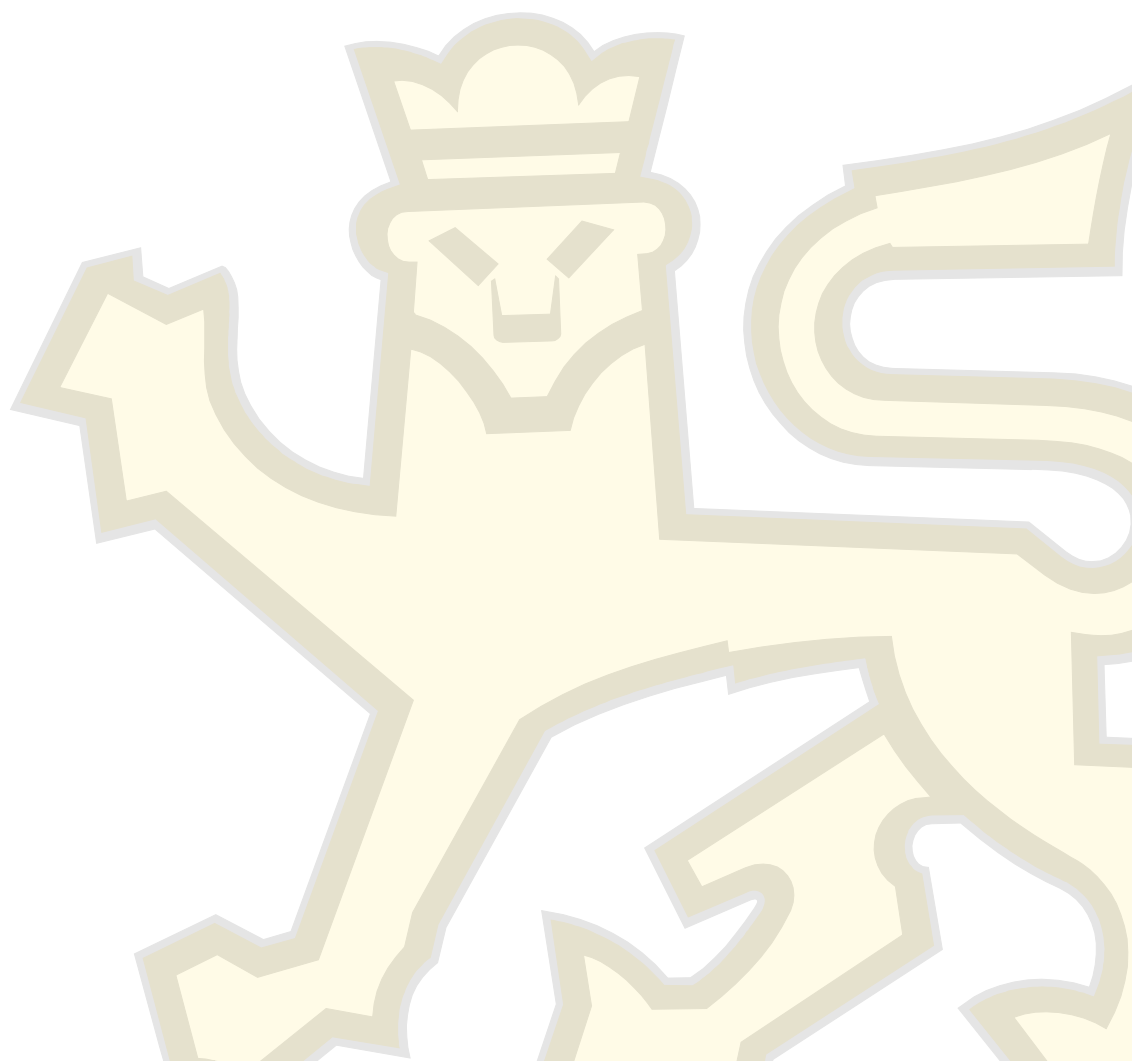
Joachim Danielsson
Stadsdirektör

Christoffer Nilsson
Chef kommunledningskontoret

Policy

för trygghet och säkerhet

Ett normerande dokument som kommunfullmäktige fattade beslut om
20xx-xx-xx

Dokumentnamn		Fastställt av	Gäller från	Sida
Policy för trygghet och säkerhet		Kommunfullmäktige	2018-06-11	1 (6)
Diarienummer	Berörd verksamhet	Dokumentansvarig	Reviderad	
KSN-2018-0707	Uppsala kommun	KLK, Säkerhetschef/ Avdelningschef social hållbarhet		

Inledning

Ett växande och hållbart Uppsala förutsätter ett systematiskt och långsiktigt trygghets- och säkerhetsarbete i nära samverkan med berörda aktörer. Arbetet i Uppsala kommun ska stärka en hållbar utveckling genom ett aktivt trygghetsfrämjande- och brottsförebyggande arbete, genom riskmedveten och inkluderande samhällsplanering, samt genom val av lämpliga säkerhetsnivåer utifrån verksamhetens och omvärldens behov.

Trygghet och säkerhet är en angelägenhet för kommunen i och med kommunens ansvar för kommuninvånarnas liv och hälsa. Det är delar i verksamheter som exempelvis skola, omsorg, fritid, trafikplanering, skötsel av områden och samhällsplanering. Genom speciallagstiftning och statlig styrning har kommunen dessutom ansvar för att upprätta styrdokument avseende skydd mot olyckor samt för åtgärder inför och vid extraordinära händelser. Kommunen har också ett ansvar för att skydda sina anställda och sina invånare samt att skydda sin egendom och verksamhet mot fysisk och ekonomisk skada.

Syfte

Policyn beskriver kommunens förhållningssätt till begreppen trygghet och säkerhet. Den tydliggör principerna för ordning och planering av Uppsala kommuns trygghets- och säkerhetsarbetet före, under och efter oönskade händelser samt hur kommunen ska bidra till trygghet och säkerhet i det offentliga rummet och i de kommunala verksamheterna. Policyn beskriver även Uppsala kommuns långsiktiga och systematiska trygghets- och säkerhetsarbete som främjar ett fortsatt hållbart växande Uppsala.

- Uppsala kommun ska vara en trygg och säker kommun för alla som bor, besöker och verkar här samt för kommunens verksamheter, egendom och ekonomi.
- Allas rätt att röra sig fritt i det offentliga rummet och att ta del av kommunens verksamheter ska inte begränsas av otrygghet.

Omfattning

Policyn vänder sig till hela kommunkoncernen, både nämnder och bolagsstyrelser. Policyn ska verka styrande i planering, budgetering, uppföljning och i genomförande av kommunens verksamhet samt i kommunens samverkan med externa parter.

Policyn beskriver också det sätt som kommunen ordnat sitt förebyggande arbete i enlighet med lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) och är tillsammans med *Handlingsplan för trygghet och säkerhet* ett kompletterande styrdokument till *Handlingsprogram för*

förebyggande verksamhet och räddningstjänst för tidsperioden 2016–2019 enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (KS-2015-1931).

Definitioner

Med *trygghet* avses frånvaro av oro för brottsliga handlingar riktade mot sig själv eller närstående. Otrygghet är en subjektiv upplevelse. Rädsla för att utsättas för brott kan bland annat bero på faktorer som bostadsområde, stämningen och ordningen i närmiljön, personliga erfarenheter av brott, kännedom om brott och den egna upplevelsen av sin sårbarhet.

Med *säkerhet* avses frånvaro av olyckor och oönskade händelser. Säkerheten bestäms av den faktiska risk för oönskade händelser som en individ utsätts för. Graden av säkerhet baseras till skillnad från trygghet på olycksstatistik och faktabaserade riskbedömningar.

Trygghets- och säkerhetsarbete är ett samlingsbegrepp för kommunens samlade arbete för ökad trygghet och skydd mot oönskade händelser. Stärkt säkerhet påverkar normalt tryggheten i positiv riktning, men trygghet påverkas också av många andra faktorer. Trygghet kan uppnås genom att den faktiska säkerheten ökar och genom åtgärder som ökar upplevelsen av trygghet.

Begreppet *oönskade händelser* omfattar sådana händelser som drabbar människor, egendom, information, miljö eller viktiga samhällsfunktioner negativt. Säkerhetsarbetet sträcker sig från frekventa händelser som påverkar ett fåtal människor till ovanliga händelser som drabbar hela eller delar av samhället.

Brottsförebyggande arbete är en del av trygghets- och säkerhetsarbetet och innefattar insatser för att minska oron för att utsättas för brott, minska utsattheten för brott och aktivt arbete mot ordningsstörningar. Det handlar om att motverka att individer begår brott samt att motverka återfall i brottslighet. Det handlar även om att motverka att brott begås genom insatser riktade mot tillfällen, platser eller sammanhang där brott begås, till exempel genom kontroll och övervakning av särskilda platser.

Våldsbejakande extremism avser organisationer, nätverk, grupper eller individer med anknytning till exempelvis etablerade nätverk som är beredda att använda hot eller våld för att nå ideologiska syften eller vill förändra statsskicket. Det finns också enskilda som inte formellt tillhör en extremistmiljö, men som agerar på egen hand utifrån en extremistmiljöns ideologi, så kallade ensamagerande våldsverkare.

Säkerhetsskydd

Kommunen ska säkerställa att det finns ett tillräckligt säkerhetsskydd för att förebygga brott som riskerar att leda till stora störningar i samhället, så som spionage, sabotage eller terroristbrott. Stora störningar är t.ex. funktionella, politiska, ekonomiska eller sociala följder som utslagen elförsörjning, störningar i dricksvattenförsörjningen, otillförlitliga IT-system eller telekommunikation. Följande säkerhetsskyddsåtgärder ska särskilt beaktas:

Informationssäkerhet ska

- förebygga att säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter obehörigen röjs, ändras, görs otillgängliga eller förstörs, och
- förebygga skadlig inverkan i övrigt på uppgifter och informationssystem som gäller säkerhetskänslig verksamhet.

Fysisk säkerhet ska

- förebygga att obehöriga får tillträde till områden, byggnader och andra anläggningar eller objekt där de kan få tillgång till säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter eller där säkerhetskänslig verksamhet i övrigt bedrivs, och
- förebygga skadlig inverkan på sådana områden, byggnader, anläggningar eller objekt som avses i ovanstående stycke.

Personalsäkerhet ska

- förebygga att personer som inte är pålitliga från säkerhetssynpunkt deltar i en verksamhet där de kan få tillgång till säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter eller i en verksamhet som av någon annan anledning är säkerhetskänslig, och
- säkerställa att de som deltar i säkerhetskänslig verksamhet har tillräcklig kunskap om säkerhetsskydd.

Principer och arbetssätt

En trygg och säker kommun utifrån Uppsala kommuns perspektiv är en kommun där det sker få olyckor, där få brott begås och där medborgare och politiker har ett säkerhetsmedvetande som i så stor utsträckning som möjligt grundar sig på faktiska förhållanden. När oönskade händelser ändå inträffar har kommunen förmågan att i samverkan med andra aktörer hantera konsekvenserna och därmed minimera skadliga effekter på människor, egendom, information, miljö och viktiga samhällsfunktioner.

Principer

Uppsala kommuns arbete ska utformas och genomföras utifrån följande principer:

- *Främja trygghet och förebygga brott och olyckor*
Uppsala ska upplevas som en trygg och säker plats att bo, verka och vistas i. Åtgärder vidtas för att förebygga brott och skada på person, miljö och egendom samt bidra till sänkta samhällskostnader.
- *Stärka tillit*
Arbetet utformas så att det bidrar till att upprätthålla invånarnas tillit till kommunen, viktiga samhällsfunktioner och vårt demokratiska system. Arbetet utformas och genomförs med hänsyn till kommuninvånarnas och kommunanställdas personliga integritet och rättigheter.
- *Öka jämlikheten*
Arbetet ska utgå från att trygghet och säkerhet är en rättighet för alla. Särskild hänsyn tas till individer och grupper som löper större risker för att utveckla riskbeteenden eller bli utsatta för oönskade händelser. Åtgärder utformas på ett sätt som säkerställer lika förutsättningar och rättigheter.

- *Utgå från kunskap och evidens*
Arbetet grundas i befintlig kunskap och forskning samt genom att tillvarata erfarenheter från genomförda åtgärder.
- *Ingå i befintliga strukturer och styrning*
Trygghet och säkerhet är naturliga och integrerade delar i all styrning och verksamhet som bedrivs och upphandlas av kommunen.

Arbetsätt

Uppsala kommuns arbete för att öka trygghet och säkerhet sker genom såväl långsiktigt arbete, strategiskt arbete och operativt arbete som genom samverkan.

Kommunen arbetar långsiktigt och strategiskt för att öka trygghet och säkerhet i det offentliga rummet och kommunens verksamheter liksom för att minska riskerna för att oönskade händelser inträffar. Arbetet samordnas utifrån befintliga strukturer inom hela kommunkoncernen och med berörda samverkansparter för helhetssyn och effektiva lösningar. Samordningen syftar till att identifiera övergripande utmaningar och möjliga synergieffekter för ökad trygghet och säkerhet.

Kommunen vidtar kontinuerligt åtgärder på operativ nivå. Åtgärder sammanställs i aktiverande styrdokument, så som handlingsplaner, och integreras i nämnderna och bolagsstyrelsernas ordinarie verksamhets- och affärsplanering. Allt arbete för att öka trygghet och säkerhet ska utformas utifrån de principer som anges denna policy och med stöd i identifierade utmaningar och risker på en aggregerad nivå.

För att säkerställa att kommuninvånarna och kommunens organisationer blir delaktiga i samhällsutvecklingen samverkar kommunen med andra myndigheter, med civilsamhället och andra relevanta organisationer. Trygghets- och säkerhetsarbetet ska ske i samordning mellan kommunkoncernens alla verksamheter och i samverkan med andra myndigheter och organisationer.

Avgränsningar

Policyn omfattar inte sådant arbete som genomförs för att säkerställa en god arbetsmiljö för medarbetare och förtroendevalda i Uppsala kommun i enlighet med kommunens arbetsgivar- och arbetsmiljöansvar. Frågor som handlar om den enskildes trygghet i termer av ekonomisk och social trygghet, exempelvis den enskildes möjligheter till egen försörjning och boende, ligger inom kommunens övergripande ansvar för kommuninvånarnas liv och hälsa.

Kommunens ansvar

Ansvarsfördelning

Kommunfullmäktige

- Beslutar om *Policy för trygghet och säkerhet*.
- Beslutar om övergripande styrdokument i enlighet med aktuella lagar, bland annat ledningsplan för störningar och handlingsprogram enligt lagen om skydd mot olyckor.

Kommunstyrelsen

- Samordnar, stödjer och följer upp kommunkoncernens trygghets- och säkerhetsarbete enligt reglementet.
- Ansvarar för kommunikation och implementering samt uppföljning av policyn.
- Samordnar förebyggande arbete med skydd mot andra olyckor än bränder eller som åligger annan myndighet eller nämnd.
- Samordnar arbetet inför och vid extraordinära händelser, säkerhetsskyddet samt allmän och intern säkerhet.
- Leder kommunens arbete med civilt försvar.
- Tar fram förslag till handlingsprogram för förebyggande verksamhet mot andra olyckor än bränder enligt lagen om skydd mot olyckor.

Nämnder och bolagsstyrelser

- Svarar för trygghets-, säkerhets- och krisberedskapsarbetet inom sitt respektive verksamhetsområde samt har god kännedom om vilka särskilda skyldigheter som åligger dem gentemot personal, kommuninvånare och kommunens egendom.
- Vid behov tar nämnder och bolag fram vägledningar och rutiner för att mer konkret beskriva hur arbetet ska utföras inom respektive organisatorisk enhet.

Chefer och arbetsledare

- Ansvarar för att uppmärksamma risker och säkerhetsproblem samt initiera att åtgärder vidtas inom sina verksamhetsområden.
- Bidrar till kommunens samlade säkerhetsarbete i samverkan med andra interna och externa aktörer.

Alla förtroendevalda och medarbetare

- Har ett personligt ansvar för att uppmärksamma och rapportera risker och säkerhetsproblem, samt
- Att följa givna säkerhetsbestämmelser.

Särskilda ansvar

Krisledningsnämnden

- Svarar för ledningen av kommunen vid extraordinär händelse.

Räddningsnämnden

- Ansvarar för räddningsverksamheten i Uppsala, Tierp och Östhammars kommuner

- Utarbetar förslag till handlingsprogram för förebyggande verksamhet mot bränder och för räddningstjänst enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO).

Uppföljning

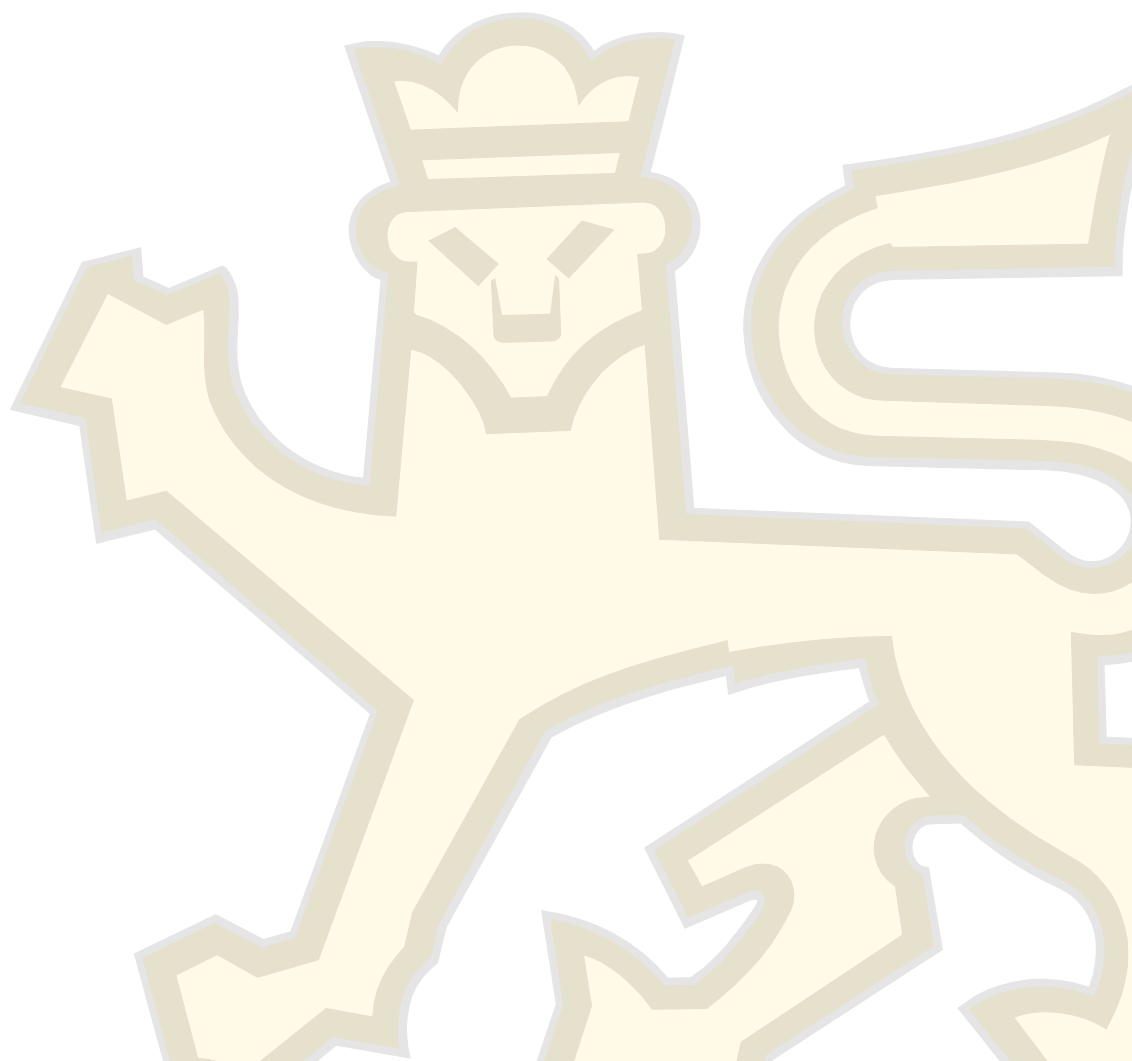
Kommunfullmäktige följer upp och reviderar *Policy för trygghet och säkerhet* enligt ordinarie uppföljningsprocess.

Relaterade dokument

- Mål och budget
- Reglemente för kommunstyrelsen och övriga nämnder i Uppsala kommun
- Policy för hållbar utveckling
- Policy för kommunikation
- Miljö- och klimatprogram 2014–2023
- Handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst för tidsperioden 2016–2019 enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor
- Riktlinje för CEMR
- Drogpolitiskt program för Uppsala kommun
- Handlingsplan för att främja mänskliga rättigheter
- Program mot kvinnofridskränkningar och våld i nära relationer
- Handlingsplan mot kvinnofridskränkningar, våld i nära relationer och hedersrelaterat förtryck.
- Riktlinje för medborgardialog
- Uppsala kommuns överenskommelse med civilsamhället (KSN-2018-1229)

Handlingsplan för trygghet och säkerhet 2018–2022

Ett aktiverande dokument som kommunstyrelsen fattade beslut om xx-
xx-xx

Innehåll

Inledning.....	3
Uppsalas förutsättningar.....	3
Syfte	3
Omfattning	4
Definitioner och avgränsningar	4
Målområden	4
Målområden för ökad trygghet:.....	4
Målområden för ökad säkerhet:.....	5
1. Trygghet	5
1.1. Trivsamt och tryggt miljö	5
Mål:	6
Åtgärder:.....	6
1.2. Minskad brottslighet.....	8
Mål:	8
Åtgärder:.....	8
1.3. Minskad missbruksrelaterad otrygghet	10
Mål:	11
Åtgärder:.....	11
2. Säkerhet	12
2.1. Internt skydd och personsäkerhet.....	13
Mål:	13
Åtgärder:.....	13
2.2. Informations- och cybersäkerhet.....	15
Mål:	15
Åtgärder:.....	15
2.3. Skydd mot olyckor	16
Mål:	16
Åtgärder:.....	17
2.4. Riskhänsyn vid samhällsplanering- och byggande	18
Mål:	18

Åtgärder:.....	18
2.5. Krisberedskap.....	19
Mål:	19
Åtgärder:.....	19
2.6. Civilt försvar	21
Åtgärder:.....	21
Genomförande	22
Spridning	23
Uppföljning	23
Relaterade dokument.....	23
Överenskommelser.....	23

Inledning

Kommunens vision i enlighet med *Mål och budget 2018–2020* handlar om att alla Uppsalabor ska kunna leva ett gott liv och känna framtidstro. I Uppsala ska trygghet vara en rättighet för alla - inte ett privilegium för några få. För att Uppsala ska vara en attraktiv kommun att leva, verka och vistas i behöver vi arbeta förebyggande med trygghet och säkerhet.

I kommunens *Policy för trygghet och säkerhet* beskrivs hur kommunen ser på trygghet och säkerhet samt hur kommunen ska arbeta långsiktigt och strategiskt för att öka tryggheten och säkerheten i kommunen.

För att stärka kommunens arbete för ökad trygghet och säkerhet har en handlingsplan tagits fram, vilken innehåller målområden och åtgärder som ska samordna och styra kommunkoncernens sammantagna arbete.

Uppsalas förutsättningar

Uppsalas förutsättningar att vara en trygg och säker kommun är goda. Uppsala är en växande kommun och många människor och företag söker sig till kommunen från hela världen. Uppsala har en relativt stark socioekonomisk situation med förhållandevis låg arbetslöshet och en högutbildad befolkning. I jämförelse med riket och jämförbara kommuner uppger en relativt stor del av invånarna att de överlag känner sig trygga och att de inte är rädda att utsättas för brott i hemmet eller utomhus.

Trots Uppsalas goda förutsättningar står kommunen inför utmaningar för att säkerställa en långsiktigt hållbar trygghet och säkerhet för kommunens personal, verksamhet och egendom samt alla de som bor, verkar eller vistas i Uppsala kommun. En del av Uppsalas utmaningar följer av att Uppsala växer. En annan del av Uppsalas utmaningar är kopplade till hela samhällets utveckling och förändrade hotbilder, bland annat det ökade hotet om terror från våldsbejakande extremistiska grupperingar, och säkerhetslägen. Uppsala kommuns olika kartläggningar visar att det finns skillnader mellan områden när det gäller sysselsättning, förvärvsinkomster och utbildningsnivå men också när det gäller upplevelsen av trygghet, tillit till samhället och fysisk och psykisk hälsa.

Syfte

Syftet med handlingsplanen är att beskriva vad Uppsala kommun vill uppnå inom området. I handlingsplanen finns även pågående satsningar beskrivna under aktiviteter, detta för att presentera en helhetsbild och synliggöra redan igångsatta initiativ tillsammans med planerade initiativ. Syftet är också att tydliggöra ordning och ansvarsfördelning när det gäller genomförande och uppföljning av beskrivna åtgärder.

Omfattning

Arbetet för ökad trygghet och säkerhet är till för att skydda människors liv och hälsa, samhällets funktionalitet, miljö, egendom, demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter samt främja känslan av trygghet hos de som bor, verkar och vistas i Uppsala. Denna handlingsplan beskriver Uppsala kommuns mål och samlar de åtgärder som behöver genomföras för att öka säkerheten och kommuninvånarnas känsla av trygghet. Åtgärder inom respektive område kompletterar varandra för ett samlat arbete för ökad trygghet och säkerhet.

Handlingsplanens giltighet sträcker sig under perioden 2018–2022.

Handlingsplanen beskriver och tydliggör även kommunens planering för att förebygga olyckor, förutom bränder, i enlighet med lag (2003:778) om skydd mot olyckor och utgör tillsammans med *Policy för trygghet och säkerhet*, ett komplement till *Handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst för tidsperioden 2016–2019 enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor* (KS-2015-1931).

Handlingsplanen omfattar och beskriver Uppsala kommuns arbete för att förebygga och motverka våldsbejakande extremism. Handlingsplanen ersätter *Uppsala kommuns handlingsplan mot våldsbejakande extremism 2016–2018*.

Definitioner och avgränsningar

Viktiga definitioner av begrepp som används i denna handlingsplan samt vilka avgränsningar som gjorts för kommunens arbete beskrivs i *Policy för trygghet och säkerhet*.

Målområden

Den övergripande målsättningen för trygghets- och säkerhetsarbetet är att Uppsala kommun ska vara en trygg och säker kommun för boende, besökare och verkande, oavsett kön, ålder och bakgrund samt för kommunens verksamheter, egendom och ekonomi.

En trygg och säker kommun är en kommun där invånarna känner sig trygga, det sker få olyckor, där få brott begås, där kriser hanteras på ett bra sätt för att minimera störningar och där medborgare och förtroendevalda har ett säkerhetsmedvetande som i så stor utsträckning som möjligt grundar sig på faktiska förhållanden.

Arbetet för ökad trygghet och säkerhet ska därför bedrivas inom följande två målområden.

Målområden för ökad trygghet:

- Trivsamt och tryggt miljö
- Minskad brottslighet
- Minskad missbruksrelaterad otrygghet

Målområden för ökad säkerhet:

- Internt skydd och personsäkerhet
- Informations- och cybersäkerhet
- Skydd mot olyckor
- Riskhänsyn vid samhällsplanering och -byggande
- Krisberedskap
- Civilt försvar

Åtgärderna sammanställs under respektive målområde och utifrån tidplan för genomförande. Åtgärderna har delats in i pågående, kortsiktiga (2018), medellång (2019–2020) och lång sikt (2020–2022). I kolumnen andra berörda aktörer nämns förutom kommunala aktörer som även externa aktörer som berörs av åtgärderna, exempelvis utifrån samverkansbehov. Principer för kommunens arbete för att öka trygghet och säkerhet beskrivs i *Policy för trygghet och säkerhet*.

1. Trygghet

Trygghet är en subjektiv inre upplevelse och handlar om frånvaro av oro för att utsättas för brottsliga handlingar riktade mot sig själv eller närstående. Trygghet beror på faktorer som bostadsområde, stämningen och ordningen i närmiljön, personliga erfarenheter av brott, kännedom om brott och den egna upplevelsen av sin sårbarhet. För att öka den upplevda tryggheten hos de som bor, verkar och vistas i Uppsala behöver kommunen arbeta med att skapa inkluderande, trivsamma och trygga miljöer i det offentliga rummet. Kommunen behöver också arbeta aktivt med förebyggande åtgärder kopplade till att förebygga brott, bland annat genom egna insatser och samverkan med polis och civilsamhället.

1.1. Trivsamt och tryggt miljö

Otrygghet i det offentliga rummet kan innebära att människor aktivt undviker vissa områden eller platser. Denna typ av otrygghet kan leda till att människor ändrar sina beteenden och kan i riskera att begränsa människors liv.

Olika faktorer styr upplevelsen av trygghet, vilket kräver systematiskt arbete i form av analyser och fördjupningar för att på bästa sätt hitta åtgärder. Om inte tillräckligt görs i området från rättsväsendet så minskar tilliten till rättsväsendet särskilt polisen samt mot politiker men även mot bostadsföretag. På samma sätt riskerar ett bostadsområde eller en plats som inte sköts att bidra till en ökad otrygghet. Om många upplever en plats som otrygg finns en risk fortsatt negativ utveckling där platsen blir avfolkad och upplevs som mer och mer otrygg.

För att öka tryggheten och skapa trivsamma och trygga miljöer i Uppsala behöver olika typer av insatser göras, exempelvis belysning, slyröjning, klottersanering, städning och underhåll. Invånare behöver kunna kommunicera med kommunen om otrygga platser på ett lätt sätt. Förutom att hålla Uppsala rent och snyggt måste även trygghetsfrågorna vara en utgångspunkt

när nya områden byggs eller förändras. Ett tryggt och inkluderande Uppsala är en grundläggande förutsättning för att möjliggöra önskvärd stads- och landsbygdsutveckling inom ramen för kommunens *Översiktsplan*.

Mål:

Uppsala är en ren, trygg och välskött kommun. Det offentliga rummet och kommunens allmänna ytor utformas och underhålls på ett inkluderande sätt som bidrar till ökad trygghet, säkerhet och trivsel för alla som bor, verkar och vistas i Uppsala.

Åtgärder:

Åtgärder	Huvudansvarig för åtgärd	Andra berörda aktörer	Tidplan för genomförande
Åtgärder 2018			
1. Öka kunskap om inkluderande fysiska miljöer genom att ta fram sociala strategier för minskad segregation och ökad inkludering på kommunövergripande nivå som kan kombineras med insatser för fysisk förändring på lokal nivå.	KS	IFN, PBN, GSN	2018 – 2020
2. Utveckla verktyg för sociala konsekvensanalyser i fysisk planering	KS	IFN, PBN, GSN	
3. Utveckla belysning av offentliga platser och i bostadsområden för att öka tryggheten.	GSN	Uppsalahem AB, UKFAB, Skolfastigheter, Sportrekreations bolaget	
4. Regelbundet genomföra trygghetsvandringar i områden som identifierats som otrygga.	GSN, SCN	Uppsalahem AB	
5. Utveckla trygghets- och säkerhetsarbetet genom att möjliggöra geografiska lägesbilder som visar på otrygga och brottsutsatta platser.	KS	Uppsalahem AB, UKFAB, polisen	
6. Skapa forum för dialog mellan boende, kommun och fastighetsägare i otrygga bostadsområden.	KS	Uppsalahem AB, andra fastighetsägare	
7. Arbeta aktivt för att motverka svarta hyreskontrakt.	Uppsalahem AB, UKFAB	Berörda nämnder och bolag	
8. Intensifiera arbetet med att arbeta för ett tryggare och säkrare Gottsunda, Valsätra parallellt med den fysiska stadsutvecklingen med förtätningar och	KS, PBN	Ansvariga enligt Handlingsplan för Gottsunda/ Valsätra	

kommande renoveringar.			
9. Utveckla extratjänster inom området skötsel och underhåll med särskilt fokus på utsatta områden och utsatta grupper.	AMN	Alla (särskilt GSN och bolagen).	
10. Utveckla extratjänster som syftar till att engagera fler områdesvärdar, trygghetsvärdar och, brandvärdar i kommunens bostadsområden.	AMN	Uppsalahem AB, UKFAB, RÄN, GSN	
11. Öka kundnöjdheten avseende trygghet, allmänna utrymmen och utemiljö i de kommunägda fastigheterna.	Uppsalahem AB, UKFAB, IHUS, SRFAB, SFAB		
12. Kartlägga områden för att identifiera platser där parkeringsövervakningen inte är tillräcklig och vid behov ta fram en plan för att säkerställa en effektiv övervakning i hela kommunen.	Uppsala parkerings AB	GSN	
13. Se över möjligheterna till förbättrad belysning vid återvinningsstationer i hela kommunen.	GSN		
14. Ta fram kommunikationsplan för regelbunden lägesbeskrivning och återkoppling av resultat från kommunens kartläggningar och undersökningar av trygghet till kommunens externa intressenter.	KS		
Åtgärder på medellång sikt 2019–2020			
15. Utveckla indikatorer för att följa upp åtgärder och utvecklingen inom trygghetsområdet.	KS		
16. Utveckla och förbättra platser som identifierats som otrygga eller osäkra genom de undersökningar och kartläggningar kommunen genomför.	KS, GSN	Uppsalahem AB, UKFAB, I-HUS, SFAB, SRFAB	
17. Utveckla planeringsunderlag för sociala aspekter, bl.a. trygghet och säkerhet, i fysisk planering.	KS	GSN, PBN	
Åtgärder på lång sikt 2020–2022			
18. Ta fram analyser för utveckling av otrygga områden utifrån genomförda trygghetsvandringar	KS	GSN, SCN	

1.2. Minskad brottslighet

Kommunen ska arbeta proaktivt för att främja trygghet och förebygga brott. Viktiga delar inom kommunens brottsförebyggande arbete handlar om att människor har en meningsfull sysselsättning (skola, arbete och fritid). Kommunen behöver arbeta med barns och ungdomars hälsa, normer och värderingar. Vid tecken på kriminalitet hos barn och unga behöver tidiga insatser genomföras. Detta förutsätter en god samverkan mellan skola, socialtjänst och polis samt en effektiv fält-, fritids- och kulturverksamhet. Arbetet sker bland annat genom Uppsala ungdomsjour (tidigare SSP) och sociala insatsgruppen (SIG).

Det brottsförebyggande arbetet i kommunen sker i samverkan med polis och andra aktörer för att minska brottsligheten och öka tryggheten. Fokus ligger på att förebygga social oro, kriminalitet och droger, särskilt bland barn och ungdomar och i riskområden. Uppsala kommuns arbete mot våldsbejakande extremism bygger på samverkan och gemensamma arbetsätt. Kommunens och det omgivande samhällets resurser ska samlas och användas effektivt i arbetet mot våldsbejakande extremism.

Kommunala trygghetsvakter med ordningsvaktsförordnande och kamerabevakning kan förstärka ordningshållande och trygghetsskapande närvaro på tider och platser i kommunen där så bedöms nödvändigt.

Mål:

Uppsalas innevånare känner sig trygga och är inte oroliga att utsättas för brott i sina bostadsområden eller när de rör sig och vistas inom kommunen. Genom systematiska insatser i samverkan med polis och civilsamhälle, liksom genom ett aktivt brottsförebyggande arbete säkerställs en minskad brottslighet i hela kommunen.

Åtgärder:

Åtgärder	Huvudansvarig för åtgärd	Andra berörda aktörer	Tidplan för genomförande
Åtgärder 2018			
19. Utveckla det tidiga förebyggande arbetet genom samverkan inom ramen för samarbetet skola-socialtjänst-polis-fritid (Uppsala ungdomsjour)	UBN, SCN, KTN	KS	
20. Undersök möjligheterna att inkludera mellanstadienivå i det tidiga och förebyggande arbetet i samarbete med skola, socialtjänst, polis, fritid och bibliotek.	KTN	SCN, UBN, IFN, Polisen	
21. Utveckla områdesarbetet med fokus på aktivt arbete kring samverkan mellan lokala aktörer samt stödja och samordna nattvandring.	SCN	Uppsala-hem AB, UKFAB	
22. Säkerställ att medarbetare inom	KS	KTN,	

verksamheter som kan beröras av våldsbejakande extremism har kunskaper och utvecklade metoder för att arbeta med frågan.		UBN, SCN, AMN	
23. Ett aktivt demokratiarbete för att förebygga våldsbejakande extremism	KTN, UBN, SCN, AMN		
24. Minska utsatthet för våld, trakasserier, mobbning, och sexuella trakasserier i förskola, skola och fritidsgård genom ett aktivt arbete för mänskliga rättigheter.	UBN, KTN		
25. I samråd med polismyndigheten utveckla verksamheten med ordningsvakter ("trygghetsvakter") i centrala Uppsala enligt 3 § lagen om ordningsvakter (LOV). Parallellt ansöka om utvidgat område för ordningsvakter i och kring Gottsunda Centrum och nytt tillstånd för tre kommunala badplatser.	KS	SCN UKFAB, PBN, IFN	
26. Ta fram riktlinje för kameraövervakning	KS	Berörda nämnder och bolag	
27. Utveckla fritidsaktiviteter för unga, 13–18 år, direkt efter skoltid för att öka möjligheten för fler flickor att delta.	KTN	SCN, UBN, Uppsala- hem AB	
28. Genomföra insatser riktade mot fritidsgårdar för att säkerställa att flickor och transpersoner känner sig trygga.	KTN	PBN, IFN, UBN, SFAB	
29. Utveckla samverkan kommun-polis genom delaktighet från flera nämnder.	KS		
30. Regelbundet (årligen) kartlägga brott och brottsutsatta platser som underlag för prioriterade insatser.	KS		
31. Inventera vilka undersökningar och dialoger kommunen genomför med medborgare, särskilda grupper och civilsamhället där det kan vara relevant att kartlägga trygghet.	KS		
32. Utvecklad samverkan med högskolor och universitet gällande forskning om vad som skapar social oro och otrygghet samt vilka effekter kommunens åtgärder medför för minskad social oro och ökad trygghet.	KS	Högskolor och universitet	
Åtgärder på medellång sikt 2019–2020			

33. Se över hur det brottsförebyggande arbetet kan systematiseras och kunskapsbaseras utifrån det nationella brottsförebyggande programmet.	KS		
34. Säkerställa att resultaten från genomförda trygghetsvandringar och inventering av riskmiljöer i förskola och skola kan användas som underlag vid planering och utformning av nya skolfastigheter.	SFAB	PBN, UBN	
35. Utveckla områdesarbetet med fokus på att mobilisera lokala aktörer och öka antalet grannsamverkansgrupper i flerbostadshus och utsatta områden genom att ta initiativ till och stödja nya grupper.	Uppsalahem AB, UKFAB	Externa hyres- värdar	
36. Utifrån genomförd inventering av de undersökningar och dialoger kommunen genomför utveckla relevanta undersökningar och dialoger för att kartlägga känslan av trygghet i vissa grupper.	KS		
37. Utveckla och stärka arbetet med unga lagöverträdare och brottsoffer inom ungdomsbrottsgruppen och medlingens verksamhet.	SCN	Polisen	
Åtgärder på lång sikt 2020–2022			
38. Regelbundet (var tredje år) kartlägga otrygga platser som underlag för prioriterade insatser och för att möjliggöra uppföljning av genomförda insatser.	KS		
39. Utveckla kunskapsbaserat brottsförebyggande arbete med evidensbaserat metodarbete för barn och ungdomar.	UBN, KTN, SCN		

1.3. Minskad missbruksrelaterad otrygghet

Uppsala ska präglas av god folkhälsa och att invånarna har goda livsvillkor och möjlighet att nå sin fulla potential och bidra till samhällets utveckling. I enlighet med *Drogpolitiskt program för Uppsala kommun* är det övergripande målet att Uppsala kommun ska vara fri från narkotika och dopning, med minskade skador orsakade av alkohol och spel samt ett minskat tobaksbruk (ANDTS).

Narkotikaanvändning bland barn och unga vuxna är ett allvarligt problem. Narkotikabruket leder ofta till en kriminell livsstil. Att vidta förebyggande åtgärder för att motverka att personer utvecklar ett risk- eller missbruk samt genom aktiva insatser för att hjälpa personer med eget missbruk eller med nära anhöriga med ett missbruk är därför viktigt för att öka tryggheten i Uppsala kommun.

Mål:

Antalet personer som utvecklar ett kriminellt riskbeteende till följd av beroende, riskbruk eller missbruk av alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel minskar. Genom ett aktivt förebyggande arbete identifieras riskbeteenden och risksituationer och åtgärder vidtas för att motverka missbruk och beroende samt missbruksrelaterad brottslighet.

Åtgärder:

Åtgärder	Huvudansvarig för åtgärd	Andra berörda aktörer	Tidplan för genomförande
Åtgärder 2018			
40. Utveckla samverkan med Region Uppsala och polisen kring förebyggande arbete och samordna stöd och rutiner för att motverka att unga utvecklar missbruk.	KS	OSN, SCN, KTN, UBN, Region Uppsala, polisen	
41. Fortsatt genomföra och utveckla insatser för uppsökande verksamhet i samverkan med polisen.	SCN	UBN, polisen	
42. Genomföra riktade insatser för att identifiera och ge stöd åt barn och unga som växer upp i familjer med missbruk.	SCN	UBN, OSN, polisen, Region Uppsala	
43. Erbjuder föräldrar/vårdnadshavare med ett risk- eller missbruk stöd, vård och behandling.	SCN		
44. Ta fram ett reviderat program för Uppsala kommuns drog- och ANDTS-politik och tillhörande handlingsplan med hänsyn till brottsförebyggande åtgärder.	KS, SCN	UBN	
45. Kontinuerlig kompetensutveckling kring alkohol, narkotika, dopning och tobaks hälsoskadliga effekter inom skola, elevhälsa och kommunens omsorgsverksamheter.	UBN, OSN, ÄLN	SCN	

46. Utveckla former och arbetssätt för att identifiera personer som riskerar att utveckla eller redan utvecklat ett missbruk och vidta tidiga insatser.	ÄLN, SCN	UBN, OSN	
47. Delta i revidering av den länsgemensamma överenskommelsen samt delta i framtagandet av den lokala överenskommelsen gällande missbruk och beroende för hälso- och sjukvården och socialtjänsten (RIM)	SCN, OSN		
48. Inom ramen för kommunens arbete med sociala investeringar identifiera behov av tidiga förebyggande insatser för barn med föräldrar med missbruk eller barn som riskerar att hamna i eller har utvecklat ett missbruk	KS, SCN	UBN, OSN	
Åtgärder på medellång sikt 2019–2020			
49. Utveckla samverkan i kommunen kring gemensamt arbete i stöd och hjälp till barn och unga i riskzonen för droger och brottslighet.	UBN, SCN		
50. Förstärkt samarbete mellan skola och socialtjänst kopplat till barn och unga som har eller misstänks vara drogpåverkade i skolan.	SCN, UBN		
51. Utveckla anpassade och riktade vård- och behandlingsinsatser för olika målgrupper, med särskilt fokus utifrån kön, samsjuklighet av psykisk ohälsa och missbruk.	SCN, OSN		

2. Säkerhet

Hotbilder i samhället förändras ständigt och påverkas av samhällsutvecklingen både i Sverige och i omvärlden. Hoten har blivit mer komplexa och globala och en händelse i en del av världen kan få följdverkningar i en annan. När oönskade händelser ändå sker har kommunen förmågan att i samverkan med andra aktörer hantera konsekvenserna och därmed minimera skadliga effekter på människor, egendom, information, miljö och samhällsfunktion.

2.1. Internt skydd och personsäkerhet

Internt skydd handlar om att skydda kommunens egendom, utrustning och medarbetare och alla de personer som vistas i eller berörs av kommunens verksamheter. En väl fungerande skaderapportering skapar förutsättningar för att vidta rätt förebyggande åtgärder på rätt ställe. Det är även viktigt att kommunen har ett gott försäkringsskydd när väl skadorna inträffar.

Uppsala kommun har nolltolerans mot hot, våld och trakasserier. Uppsala kommun arbetar aktivt med att skapa trygghet för kommunens medarbetare och förtroendevalda. Personhot som riktar sig mot medarbetare och förtroendevalda inom Uppsala kommuns verksamheter och bolag ska alltid tas på allvar. För att skapa en kontinuitet i arbetet med att förebygga hot och våld krävs ett systematiskt arbetssätt.

Uppsala kommuns ska ha ett säkerhetsskydd som skyddar den samhällsviktiga verksamheten inom kommunens ansvarsområden. Ett grundläggande moment i säkerhetsskyddsarbetet är att ta fram en säkerhetsanalys som sedan kontinuerligt uppdateras utifrån omvärldsförändringar och andra påverkansfaktorer. Säkerhetsanalysen ska identifiera skyddsvärd verksamhet i kommunen och för denna analysera konsekvenser, sårbarheter samt identifiera lämpliga säkerhetsåtgärder på lång och kort sikt.

Kommunen ska också bedriva ett systematiskt brandskyddsarbete för sina egna verksamheter vilket innebär att på ett organiserat och fortlöpande sätt planera, öva, dokumentera, kontrollera och följa upp brandskyddsarbetet. I det ingår att kommunens medarbetare ska genomgå brandutbildning minst vart 5:e år

Säkerhetskultur är ett annat viktigt begrepp. Säkerhetskultur handlar om gemensamma värderingar, föreställningar, attityder, kunskaper och beteenden hos individer och grupper i en organisation inriktade på att skapa säkerhet i verksamheten. I en god säkerhetskultur är säkerhet en viktig värdering och norm i arbetet.

Mål:

Uppsala kommun har en god säkerhetsnivå genom en levande säkerhetskultur och ett välanpassat skydd för kommunens medarbetare, utrustning, egendom och de som vistas i eller berörs av kommunens verksamheter. Uppsala kommun har nolltolerans mot hot, våld och trakasserier riktade mot medarbetare och förtroendevalda. Kommunen arbetar kontinuerligt och systematiskt för att säkerställa en hög personsäkerhet.

Åtgärder:

Åtgärder	Huvudansvarig för åtgärd	Andra berörda aktörer	Tidplan för genomförande
Åtgärder 2018			
52. Tillse att evenemangssäkerhetsaspekten beaktas i alla större evenemang som kommunen arrangerar.	KS		
53. Utveckla arbetssätt och ta fram	KS		

rutiner för att säkerställa att kommunen har ett tillräckligt säkerhetsskydd.			
54. Genomföra informationshöjande åtgärder gällande säkerhet på kommunens intranät	KS		2018
55. Ta fram riktlinje för stöd- och skyddsinsatser för förtroendevalda	KS		
56. Implementera den kommunövergripande rutinen för hantering hot och våld genom utbildningsinsatser och informationsspridning	KS	Alla nämnder och bolag	
57. Utredda möjligheter att reducera riskerna för och konsekvenserna av skadegörelse av kommunens egendom samt ta fram förslag på skadeförebyggande åtgärder.	KS	SCN, UBN, AMN, GSN, Svenska kommun Försäkrings AB, Fastighetsägare	
58. Utredda möjligheter till gemensam upphandling av rondering i områden där behov identifierats.	KS	Uppsalahem, UKFAB, SFAB, SRFAB, privata fastighetsvärdar	
Åtgärder på medellång sikt 2019–2020			
59. Utredda möjligheten att identifiera riskgrupper inom kommunens verksamheter samt att ta fram anpassade förslag på säkerhetshöjande åtgärder för dessa.	KS	Berörda nämnder och bolag.	2019
60. Ta fram riktlinjer för hot och våld på verksamhetsnivå utifrån kommunövergripande rutiner	Alla nämnder och bolag		
61. Ta fram underlag gällande de mest förekommande typerna av skador och kostnader för åtgärder i samband med bränder, vattenskador, inbrott och skadegörelse. Underlaget kommer ge en konkret och tydlig bild av koncernens samlade skadetyper och kostnader samt åtgärder.	KS	GSN, SCB, Svenska kommun Försäkrings AB Fastighetsägare	2019 – 2020
62. Utredda möjligheten till behörighetsstyrning (fysiskt skydd) för utbildningsförvaltningens lokaler	KS	UBN, SFAB	2019 – 2020

2.2. Informations- och cybersäkerhet

Informations- och cybersäkerhet är i olika omfattning ingående delar i övriga områden som omfattas i kommunens trygghets- och säkerhetsarbete. Det är verksamhetsbehovet som styr vad som är en lämplig nivå.

Informations- och cybersäkerhet syftar till att information utifrån ett verksamhetsperspektiv:

- Ska finnas/vara nåbar när vi behöver (tillgänglighet)
- Ska gå att lita på (riktighet)
- Inte sprids till obehöriga (konfidentialitet)
- Är spårbar, dvs det går att följa hur och när information hanterats (spårbarhet)

Mål:

Uppsala kommuns arbete inom informations- och cybersäkerhet håller en hög nivå för att säkerställa att kommunens information är tillgänglig, riktig och hanteras på ett konfidentiellt och spårbart sätt utifrån ett verksamhetsperspektiv.

Åtgärder:

Åtgärder	Huvudansvarig för åtgärd	Andra berörda aktörer	Tidplan för genomförande
Åtgärder 2018			
63. Ta fram och implementera styrdokument för informationssäkerhet.	KS	Nämnder och berörda styrelser	2018
64. Stödja nämnder och bolag i implementering av nya styrdokument inom området.	KS		
65. Etablera en för kommunen gemensam funktion för informationssäkerhet	KS	Nämnder och berörda bolagsstyrelser informeras inför beslut om dataskyddsombud	2018
66. Införa generell IT-lösning för säker lagring och kommunikation	KS		2018
67. Vidareutveckla former och arbetssätt för informationssäkerhet inom verksamhetsutveckling.	KS		2018
68. Genomföra projekt gällande hantering av personuppgifter i enlighet dataskyddsförordningen	KS		2018
Åtgärder på medellång sikt 2019–2020			

69. Etablera process för informationssäkerhets-incidenter	KS	Nämnder och berörda styrelser informeras	2019
70. Genomföra en utbildning i informationssäkerhet för högre ledning, nämnder och styrelser	KS		2019 – 2020
71. Utvärdera styrning och effekthemtagning av funktion för informationssäkerhet samt vid behov besluta om åtgärder	KS		2019 – 2020

2.3. Skydd mot olyckor

Arbetet med skydd mot olyckor ska säkerställa att alla människor oavsett var de bor har ett tillfredställande skydd mot olyckor. Arbetet utgår från lag (2003:778) om skydd mot olyckor, och lagens avsikt är att färre ska dö, färre ska skadas och mindre ska förstöras.

Räddningsnämnden ansvarar de flesta uppdragen i lagen, till exempel att utföra tillsyn av brandskydd, genomföra räddningsinsatser, utföra rengöring (sotning) och brandskyddskontroll av eldstad, värme pannor eller rökanaler.

Kommunen har också ett ansvar att verka för skydd mot andra olyckor och oönskade händelser än bränder, exempelvis fallolyckor, drunkningstillbud och trafikolyckor. Här finns ett särskilt ansvar att fästa uppmärksamhet på och vidta åtgärder mot olyckor som av olika skäl inte får naturligt stort intresse. Till exempel är fallolyckor enligt Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap (MSB) den olyckstyp som leder till flest dödsfall, flest antal inläggningar på sjukhus och flest antal besök på akutmottagningar. Även suicid och det suicidpreventiva arbetet är av betydelse och pekas ut som särskilt viktigt i den läns gemensamma närvårdssamverkan. Avsikten är inte att kommunen ska ta över ett ansvar som någon annan myndighet eller någon enskild har. Ansvaret för den samordningen ligger på kommunstyrelsen. Samordningen av skydd mot olyckor innebär att kommunen tar ett brett grepp kring skydd mot olyckor och oönskade händelser i sitt geografiska område.

Mål:

Antalet personer som omkommer eller skadas allvarligt vid en olycka ska minska.

Åtgärder:

Åtgärder	Huvudansvarig för åtgärd	Andra berörda aktörer	Tidplan för genomförande
Åtgärder 2018			
72. Aktualisering av äldrenämndens rutiner för individanpassat brandskydd	ÄLN	RÄN	2018
73. Utbildning och rutiner för akut omhändertagande vid psykisk ohälsa	RÄN	Polisen och Region Uppsala	Klart 2018
74. Insatser för att alla barn ska nå simkunnighetsmålen enligt läroplan i årskurs 6.	UBN	Fyrishov AB	
75. Tillhandahålla bassänger för skolsimning och föreningsdrivna simskolor samt genomföra simskolor i egen regi.	Fyrishov AB		
76. Arbete med suicidprevention enligt verksamhetsplan för närvårdssamverkan Uppsala (NSU) som finns mellan Uppsala kommun och Region Uppsala	AMN, OSN, SCN, UBN, ÄLN	Region Uppsala	
77. Preventivt arbete mot fallolyckor inom kommunens omsorgsverksamheter.	ÄLN, OSN		
78. Hemtjänst och annan personal som gör hembesök utbildas för att upptäcka risker och ge förslag till åtgärder för att undvika skador till följd av fall. Bostadsanpassningar görs löpande	ÄLN, OSN	SCN, PBN	
Åtgärder på medellång sikt 2019–2020			
79. Rutiner för individanpassat brandskydd ska upprättas för dem som bor i bostäder med särskild service eller särskilt anpassade bostäder.	OSN	RÄN, KS	2018 – 2019
80. Utbildningsnämnden ska bedriva brandkunskapsundervisning för alla elever i årskurs 5 och 7	UBN	RÄN ska erbjuda utbildnings-tillfällen	Årligt återkommande
81. Nyanlända och asylsökande, äldre än årskurs 6, erbjuds simundervisning och utbildning i säkerhet vid vatten.	UBN, IFN	AMN, Fyrishov AB	

82. Arbeta fram samverkansrutiner mellan kommunen och Region Uppsala för det fallförebyggande arbetet i ordinärt boende	ÄLN, OSN	Region Uppsala	
83. Arbeta med åtgärder mot spårbedrädande	GSN	Trafikverket	
84. Aktivt söka externa medel för att skapa förutsättningar för simundervisning och simskolor i egen regi och i ideell regi.	IFN		

2.4. Riskhänsyn vid samhällsplanering- och byggande

Redan i samhällsplaneringsskedet grundläggs trygghet och säkerhet, genom utformning av boendemiljöer, annan bebyggelse, rörelse stråk och genom lokalisering av mål- och mötespunkter. I stadsbyggnadsprocessens olika skeden verkar kommunen för att tryggheten och säkerheten ökar.

Mål:

Säkerhet grundläggs i samhällsplaneringsskedet. Riskhänsyn är ett naturligt inslag i samhällsplaneringen av såväl stad som landsbygd. Särskild hänsyn tas till ökade risker som klimatförändringar medför.

Åtgärder:

Åtgärder	Huvudansvarig för åtgärd	Andra berörda aktörer	Tidplan för genomförande
Åtgärder 2018			
85. Utveckling av resecentrum enligt medborgardialog och -löfte	GSN	Jernhusen, Trafikverket	
86. Rutiner upprättas så att risken för höga flöden i Fyrisån beaktas vid all planering och byggande	PBN		
87. Se över behov av fysiska hinder för att minska risker för medvetet orsakade påkörningsolyckor på gångstråk i centrala staden	GSN		
88. Implementera risk- och sårbarhetsanalyser som underlag för samhällsplanering och byggande, så att konsekvenser av olyckor, klimatförändringar och andra oönskade händelser alltid beaktas.	PBN		Skär löpande allt eftersom ny information blir tillgänglig
Åtgärder på medellång sikt 2019–2020			
89. Öka kunskapen om säkerhetsaspekter i samband med			

utformning av det offentliga rummet och nyttja det i fortsatt stadsplanering			
90. Upprätta rutiner för att beakta suicidrisk vid utformning av särskilt utsatta platser	GSN	Trafikverket	
91. Upprätta rutiner för att beakta behovet av säkerhet för samhällsviktig verksamhet vid all planering och nybyggnation	PBN		
92. Upprätta rutiner för att säkerställa framkomlighet för utryckningsfordon vid planarbete	PBN		
93. Upprätta rutiner för att säkerställa utryckningsfordons framkomlighet, och räddningsfordons möjlighet till uppställning under pågående bygg- och anläggningsarbete.	GSN		

2.5. Krisberedskap

Krisberedskapsarbete omfattar förmågan att förebygga, motstå och hantera krissituationer och störningar i samhällsfunktioner. Syftet med svensk krisberedskap är att värna befolkningens liv och hälsa, samhällets funktionalitet och förmågan att upprätthålla våra grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter. Krisberedskapsarbetet utgör också en grundläggande förutsättning för arbetet med det civila försvaret.

Nämnder och bolagsstyrelser har ansvaret för trygghets-, säkerhets- och krisberedskapsarbetet inom sitt respektive verksamhetsområde. Kommunstyrelsen svarar för samordning av arbetet inför och vid extraordinära händelser.

Mål:

Kommunen har en god beredskap för att hantera allvarliga störningar. Kontinuitet är säkerställd i kommunens samhällsviktiga verksamheter. Uppsalas invånare och andra aktörer har förutsättningar att fatta egna beslut genom snabb, tydlig och tillförlitlig information från kommunen.

Åtgärder:

Åtgärder	Huvudansvarig för åtgärd	Andra berörda aktörer	Tidplan för genomförande
Åtgärder 2018			
94. Arbete med kommunövergripande risk- och sårbarhetsanalys enligt överenskommelse om kommunernas krisberedskap	KS	Samtliga nämnder och bolag	2018 – 2019
95. Arbete med nödvattenplan som	KS	UVAB	2018 – 2019

klargör ansvarsförhållanden och ger stöd vid hantering av situation där rent dricksvatten av något skäl inte kan levereras i normal takt.			
96. Arbeta med skyfallskartering	UVAB	KS, GSN, PBN	2018 – 2019
97. Framtagande eller uppdatering av förvaltningars och bolags ledningsplaner vid allvarliga händelser	Samtliga nämnder och bolag	KS	2018 – 2019
98. Utred möjliga åtgärder för att minska risker för höga flöden i Fyrisån	KS	PBN, GSN	2018 – 2019
99. Upprätta en kriskommunikationsplan för kommunen	KS	Samtliga nämnder och bolag	2018
100. Utbilda och öva kommunens organisation för anpassad ledning och samordning vid allvarlig störning	KS	Berörda nämnder och bolag	
Åtgärder på medellång sikt 2019–2020			
101. Deltagande i den regionala kärnkraftsövningen år 2019	KS		2019
102. Aktualisera Styrel, den planeringsprocess under vilken statliga myndigheter, länsstyrelser, kommuner, privata aktörer och elnätsföretag samarbetar för att ta fram underlag för att kunna prioritera samhällsviktiga elanvändare	KS	Samtliga nämnder och bolag	2020
103. Genomföra utredningar avseende behov av reservkraft, prioritera och planera för kontinuitet hos samhällsviktig verksamhet	KS	Berörda nämnder och bolag	
104. Planera för livsmedels-, vatten- och annan försörjning för personer i kommunens omsorgsverksamheter	OSN, SCN, ÄLN	KS	
105. Stärka krishanteringsförmågan genom samarbete med frivilliga organisationer	KS		2019 – 2020
Åtgärder på lång sikt 2020–2022			

106.Om möjligt genomföra åtgärder för att minska risker för höga flöden i Fyrisån	GSN		2019 – 2020
107.Fortsatt utveckling genom analyser, planering och övning	Samtliga nämnder och bolag		2020 – 2022

2.6. Civilt försvar

Civilt försvar är den verksamhet som ansvariga aktörer genomför i syfte att göra det möjligt för samhället att hantera situationer då beredskapen höjs. Civilt försvar är därmed inte en organisation. Verksamheten bedrivs av statliga myndigheter, kommuner, landsting, privata företag och frivilligorganisationer.

Målet för det civila försvaret är att värna civilbefolkningen, säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna och bidra till Försvarsmaktens förmåga vid ett väpnat angrepp eller krig i vår omvärld.

Enligt regeringens försvarspolitiska inriktning 2016 - 2020 ska planeringen för civilt försvar nu återupptas. Planeringsarbetet ska utgå från att förmågan att hantera kriser i samhället i fredstid också ska ge en grundläggande förmåga att hantera krigssituationer. Strukturer och processer som används inom krisberedskapen bör så långt möjligt även användas i planeringen av det civila försvaret.

För kommuner och landsting regleras ansvaret i lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH).

Mål:

Uppsala kommun har ett civilt försvar som har kapacitet att värna civilbefolkningen, säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna och bidra till Försvarsmaktens förmåga vid ett väpnat angrepp eller krig i vår omvärld.

Åtgärder:

Åtgärder	Huvudansvarig för åtgärd	Andra berörda aktörer	Tidplan för genomförande
Åtgärder 2018			
108.Information till kommunens medarbetare om civilt försvar och kommunens uppgifter under höjd beredskap. Främst via intranätet.	KS	Länsstyrelsen	2018
109.Genomföra kunskapshöjande seminarier för ledningsgrupper och chefer om civilt försvar	KS	Regionala aktörer	2018 – 2019
Åtgärder på medellång sikt 2019-2020			

110. Ta fram en kommungemensam ledningsplan för höjd beredskap	KS		2019
111. Fastställa krigsplacering och personalförsörjningsplan	KS		2019
112. Ta fram ett förslag till krigsorganisation för ledning av kommunens verksamheter	KS	KS, nämnder och bolag	2019
113. Genomföra utredningar avseende behov av reservkraft och säkerhetsskydd.	KS	Nämnder och bolag	2019 – 2020
114. Framtagande och implementering av förvaltnings- och bolagsspecifika ledningsplaner för höjd beredskap	Nämnder och bolag	KS	2019 – 2020
115. Höja kompetensen genom att delta i regionala övningar avseende civilt försvar	KS, nämnder och bolag	Regionala aktörer	2019 – 2020
116. Stärka förmågan genom deltagande i Totalförsvarsövningen TFÖ 2020	KS	Nationella och regionala aktörer	2019 – 2020
Åtgärder på lång sikt 2020-2022			
117. Ta fram detaljerade verksamhetsplaner för respektive verksamhet under höjd beredskap	Nämnder och bolag		2020 – 2021
118. Stärka förmågan genom övning av lednings- och verksamhetsplaner	Nämnder och bolag	KS	2021 – 2022

Genomförande

Kommunstyrelsen ansvarar för att implementera handlingsplan för ökad trygghet och säkerhet i kommunkoncernen. Respektive nämnd och bolagsstyrelse ansvarar för att genomföra de åtgärder som de ansvarar för enligt handlingsplanen och att på ett ändamålsenligt sätt integrera åtgärderna i respektive nämnds eller bolags verksamhetsplan eller affärsplan.

Ansvar för genomförande av åtgärder framgår av tabellerna under respektive delmål. Handlingsplanen är ett underlag för verksamhetsplaneringsprocessen och ansvariga nämnder och bolagsstyrelser ska säkerställa att åtgärderna förs in i verksamhetsplaner och affärsplaner. Varje nämnd och bolag ska även säkerställa att identifiera metoder för att mäta effekter av genomförda åtgärder inom respektive verksamhet. Respektive nämnd och bolagsstyrelse ansvarar för att kontinuerligt återrapportera genomförda åtgärder till kommunstyrelsen i samband med årsredovisningen.

Planering av aktiviteter som syftar till ökad trygghet och säkerhet ska ske i enlighet med vad som beskrivs i Policy för ökad trygghet och säkerhet eller i enlighet med denna handlingsplan.

Spridning

Handlingsplan för ökad trygghet och säkerhet ligger till grund för att ta fram åtgärder för kommunkoncernens arbete för att öka tryggheten och säkerheten i Uppsala.

Kommunstyrelsen genom kommunledningskontoret ansvarar för att informera om handlingsplanen och stödja nämnderna och bolagsstyrelserna i att implementera handlingsplanen.

Uppföljning

Kommunstyrelsen följer årligen upp handlingsplanen i ordinarie programuppföljning och reviderar handlingsplanen vid behov. Handlingsplanen, dess delmålområden och åtgärder ska prövas utifrån dess aktualitet och relevans samt med hänsyn till genomförda undersökningar, kartläggningar och analyser som kan vara av betydelse för kommunens arbete. Revidering ska ske genom gemensam beredning.

Relaterade dokument

Policy för ökad trygghet och säkerhet

Policy för hållbar utveckling i Uppsala kommun

Överenskommelser

Medborgarlöfte kommun – polis

Samverkansavtal kommun – polis

Lokal överenskommelse med föreningslivet

Verksamhetsplan för närvårdssamverkan i Uppsala